

Tähtsuse mõõtkava märk: Liivist Liivani

Liiv pole igav ega väli tühi, kinnitas Jakob Liiv/Liiva 145. sünnipäeval Väike-Maarjas klassikalise ja ideelise käsitluse jõuline pörkumine.

Inna Grünfeldt

“Misuke liiv see igav on? Vast mõtles ta sellega koguni mind?” küsis Jakob Liiv Väike-Maarja Gümnaasiumi õpetaja Raimo Maasiku kehatases muuseumi klassitoas sünnipäevaliste ette astudes, noorema venna Juhani värsid hingel.

“Nüüd olen mina Juhani Liivi vend...” pole seltsitegelasel, Väike-Maarja parnaslasel ja valgustajal kerge leppida.

Lugu rabab kui väik

“Paraku on nii, et kes hiljem elab, teab varasemast vähe,” ütles Väike-Maarja raamatukogu juhataja Irma Raatna ja arvas, et juubel on sobiv aeg “meie parnassi pealt pisut tolmust pühkida”. Ja kõneles alles kümneaastaselt lugema õppinud Jakobi-nimelise Alatskivi poisi teest Väike-Maarja kandi vaimseks juhiks.

1880 Virumaale Triigi-Avispeale ja 1901 Väike-Maarjasse asunud Jakob Liiv rääkis: “Kui siiakanti tulid, oli siin pimedus, talud väikesed ja vaesed, koolimaja külm. Hakkasin valgustama, löin laulukoori, tellisin Sakala.”

Liiv seisis Väike-Maarja rahvamaja ehitamise eest, ajas parnassi vaimuasju, avaldas poolt tuhat luuletust. “Kuigi parnass midagi jäävat anda ei suutnud, suutis ta ärgitada kirjanduse juurde,” sõnas Irma Raatna.

“Miks me seda päeva tähistame? Mis on meie eesmärk? Miks püüame teda mumifitseerida, tulevikule säilitada?” küsis Rakvere Teatri näitleja Toomas Suuman ja vastas ise: “Me ju peame temast.”

“Tema lugu oli mind rabanud nagu väik selgest taevast ja on minu maailmapilti muutnud,” ütles Suuman ja kinnitas, et Jakob Liiv ei kuulu nõndanimeetatud kohaliku mastaabiga kultuuritegelaste hulka.

“Tema ning ta loo üldistusvõime on määratum kui arvata osatakse,” sõnas Suuman. Ja rääkis (mõistu)loo puulusika-rahvast, kes heauskelt asutas enda põlistamise muuseumi, mille külastajad juba lävel unustasid.

“Kunagi ei piisa asjade nähtavale asetamisest, tähtis on see, mida nendega edasi teha,” tähendas Suuman. “Kuidas nad jutustavad selle rahva lugu siis, kui nendega enam ei sööda.”

Muuseumid purunevad

Kahe venna Liiva vaimsesse kujunemisse süvenemise tulemusena valmis Toomas Suumanil 1990-ndate aastate keskel näidend “Liivad”. “Nende tee Peipsi äärest Rakvere ja Alatskivi

Päevakangelane Jakob Liiv astus aastasaja tagant vaatajate ette gümnaasiumlõpetaja Raimo Maasiku kehatases.

Margus Ott

TÄNA

Kunagist Rakvere linnapead ja teatrimehe rajajat Jakob Liivi mälestab Rakvere Teatriklubi täna kell 17 lilled panekuga linnakalmistul ja luule lugemisega teatrikohvikus.

Väike-Maarja raamatukogus saab kell 12 vaadata videosalvestusi etendustest “Ordumeister” ja “Pildikesi parnasslaegsest Väike-Maarjast”.

surnuaedadesse kõlab võimsa üldistusena, suure eestimaise kultuurikonfliktina, mis on piisavalt kirglik paiskamaks puruks pisikesed muuseumid ja mälestustahvlid,” rääkis Suuman. “See konflikt esitab läbi kahe venna loo meile nii võimsaid küsimusi, millele vastuste otsimine näitaks eesti vaimu arengut tema tõelises suurus ja looks ka tänapäeval tasakaalustatud platvormi rahvusliku identiteedi äratundmiseks, sellega leppimiseks, omaksvõtmiseks. Et kaoks igasugune vajadus puulusikaid näitussealidesse välja panna.”

Suuman sõnul on see konflikt sõnastatav kui konflikt kahe sama lapsepõlve jaganud venna vahel, kellest ühe vaimuhaige depressiivsus väljendas maailma geniaalsetes luulekujundites ning teise maailmatunnetusest andis mõista jõuliselt selge ja ter-

ve mõte; vennad kui paralleelid, mille vahel säriseb pinge.

“Kahekesi koos vaadelduna lahendaksid nad meid ärkamisajast saadik kummitava orjate kompleksid ning euroopluse pürgimisega kaasneva alaväärsuse. Meie ei peaks enam sama teed uuesti käima. Kaks venda on meile kunstiloomingu pimedas sügaviku ja teostatud aate ideelise kõrguse välja mõõtnud. Meie võime neile toetudes edasi minna. Jääb küsimus, miks me ei lähe ja miks me ei märka lahendusi oma hinges,” sõnas Suuman.

“Me hindame Jakob Liiva vales võtmes,” rõhutas ta. “Liiva jõulineatuur tõuseb mastaabiks kogu Eesti ulatuses.”

“Jakob Liiv oli selle paikonna vaimne juht või hing. Selleks on suutelised vähesed,” lisas tasakesi Irma Raatna.